

MİLLİ TERMİNOLOJİ KONUSUNDA GÖRÜŞLER

Prof. Dr. Abdurrahman GÜZEL

ve

Şükrü Kaya SEFEROĞLU

Çağımız milliyetlerinin menfaat savaşındaki çıkar alanlarından birisini de sosyal yapıları teşkil etmektedir. Savaşmanın zaruri kurallarından birisi hasmın sosyal bünyesindeki zaafiyeti tesbit etmek veya böyle bir hassasiyetin tesbitini yapmak suretiyle kendi millî bünyesindeki sosyal zaafiyeti veya zaafiyet olabilecek hassasiyetleri gidermektir¹. Millî bünyelerde sosyal yapı zaafiyeti gösteren karakterlerden birisi de o toplumu meydana getiren mahalli isimlerdir. Bu isimler yer adlarından kaynaklanabildikleri gibi sözkonusu millî bünyenin boy, oba ve oymaklarının isimlerinden de kaynaklanabilirler². Türkler gibi dünyanın birçok değişik coğrafyasında ve farklı tarihi şartlar altında sahneye çıkmış milletlerde³ bu problem çok daha büyük boyutlu ve hayati ehemmiyete haizdir. Bünyesinde Türk uruklarından azınlıkların bulunduğu ülke adedinin 20'nin üzerinde olması millî sınırlarımız dışındaki Türk unsurlarının tabi tutuldukları asimilasyonun mahiyetine dair bir bilgi verebilir⁴. Aynı şekilde Türkiye Cumhuriyeti ile uzak veya yakından ekonomik, siyasî ve askeri meselesi olan milletlerin sayıca çokluğu-

-
1. ÇAY (Doç. Dr) Abdulhâluk, «Orta Doğu'da Yaratılmak İstenen Sun'î Millet», Türk Kültürü, Sayı: 220, Ankara, 1981, Sf. 303.
 2. KAFESOĞLU (Prof. Dr.) İbrahim, Türk Milli Kültürü, Ankara, 1977.
 3. Tarihte Türk Devletleri Sempozyumu, 20 - 22 Mayıs 1985, Ankara.
 4. BENİGSEN, Aleksandır - QUELQUJAY, C. Lemercier. Stepte Ezan Sesleri, İstanbul, 1981.
- BİCAN (Doç. Dr.) Ahmet, «Yeryüzünde Türkler ve Türkçe» Millî Kültür ve Gençlik Sempozyumu, (13-14-15 Kasım 1985), Ankara Sf. 93-105.
- DEVLET Nadir, «Rusya Türklerinin Millî Mücadele Tarihi (1905 - 1917)», Ankara, 1985.

da düşünülürse Türkiye Cumhuriyetinin bünyesindeki Türk menşeyli unsurlarla ilgilenen çevrelerin muhtevası ortaya çıkmaktadır⁵.

Biz bu inceleme yazımızda Türkiye Cumhuriyeti bünyesindeki Türk unsurlar üzerinde ve sadece terminoloji bakımından durmak istiyoruz. Anadolu'ya değişik Türk boy isimlerini alarak gelmiş olan soydaş toplumlar üzerinde bu incelemeyi yaparken konuyu;

- a. Halihazır durum,
 - b. İhtiyacın doğuşu,
 - c. Terim, tema, mesaj ilişkileri,
 - d. Muhtelif tercihlerin neler olabileceği,
 - e. Muhtemel hassasiyetler,
 - f. Terminoloji tercihinde istikrarın önemi,
- başlıklarında inceleyip.
- g. Sonuç bölümünde teşhisimizi koyacağız.

a. Halihazır Durum:

İçinde bulunduğumuz dönemde Osmanlı Arşiv belgelerinde «Ek-rad-ı Türkmen» ve «Türkmen Ekradı»⁶ olarak geçen ve konar - göçer aşiretlerimize verilen genel adın⁷ özellikle maksadı belirli çevrelerce istismar edildiğini görmekteyiz⁸. İmparatorluğun Müslüman Türk tabaaya verdiği muhtelif isimlerden birisi olan bu kelime zamanla Türklüğün dışında farklı bir etnik unsur ve nihayet «ayrı milliyet» anlamında kullanılmaya ve benimsetilmeye başlanmıştır. Böylece kelimenin asli anlamı çarpıtılarak ve deformasyona uğratılmış açıklamaları yapılarak farklı bir milliyet mesajı verecek tarzda kullanılmış olmaktadır.

Politik maksatlı bu çevrelerin ideolojileri istikametinde saptırdıkları bu kelime maksatlı olmayan çevrelerce de aynı form veya kalıpla

5. ÖĞEL (Prof. Dr.) Bahaeddin - YILDIZ (Prof. Dr.) Hakkı Dursun Vd., «Türk Millî Bütünlüğü İçerisinde Doğu Anadolu, Ankara, 1985.

6. TÜRKAY, Cevdet, Başbakanlık Arşivi Belgelerine Göre Osmanlı İmparatorluğunda Oymak, Aşiret ve Cemaatler, İstanbul, 1979.

7. KODAMAN (Prof. Dr.) Bayram, «Osmanlı Devrinde Doğu Anadolunun İdarî Durumu» Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fak. Dergisi, Sayı 1, Samsun, 1986, Sf. 3-21.

— ÇAY (Doç. Dr.) Abdulhalûk, «Doğu ve Güneydoğu Anadolunun Kültürel Yapısı, Ankara, 1986.

8. MAY, Karl, Durchs Wilde Kurdistan, Berlin, 1963.

— Schlumberger, Hella, Durch Freice Kurdistan, München, 1980.

— GSTREİN Heinz, Volk Ohne Anwalt, Die Kurdenfrageim, Mittleren, Osten, 1974.

çok kere getireceği sakıncalar düşününmeden kullanılmaya başlanmıştır⁹. Bu hal çarpık maksatlı olmayan ve bu konuda çalışma alanına girdiği için yazı yazmak durumunda olan kimsenin farkında olmadan ideolojik kampın cephe teşkilatına destek vermesine yol açmıştır. Böylece hasım propaganda organlarının Doğu Anadolu Türklüğü'ne verdiği isim ile resmi yazışmalardan devlet yayınlarına kadar her türlü yayın devletten ve millî birlikten yana olmalarına rağmen bu kesimdeki Türkleri tanımlarken kullandığı isim «terim» aynı olmaktadır¹⁰. Milliyetimizi tanımlarken yegâne ismimiz olan «Türk» kelimesine rağmen özel hallerde ihtiyaç duyulan terminolojide vardır. Bu kelimeye millî karakteri maksatlı olarak yitirilmiştir.

b. İhtiyacın Doğuşu:

Günümüzde duyulan ihtiyaç yakın geçmişin Türk Kültür bilimcileri tarafından da duyulmuştur¹¹. Millî şuurun bir sonucu olarak «Azeri Türk Halk Edebiyatı»¹² gibi mahalli boy isminin Türklüğe mensubiye-tini vurgulayan veya «Kerkük Türk Oyun Havaları»¹³ gibi yaşanan coğrafi bölge isminden hareketle Türklüğe çağırım yapan terminoloji tercihleri geliştirilmiştir. Coğrafyadan Vatan'a geçiş ve kabile ruhundan millet ruhuna yükseliş şuurunu Atatürk'de de görmekteyiz¹⁴. Diyarbe-

-
9. ERDENTUĞ (Prof. Dr.) Neriman, Sosyal Adet ve Gelenekler, Ankara, 1977.
— TÜRKDOĞAN (Prof. Dr.) Orhan, Türk Tarihinin Sosyolojisi, Ankara, 1978.
10. EROĞLU (Prof. Dr.) Hamza, Türk İnkilap Tarihi, İstanbul, 1982 «Eser Anadolu'daki Türk Boylarının İsimlerini konunun hassasiyeti ile mütenasip bir şuurla kullanmaktadır.» Sf. 289.
11. KAFESOĞLU (Prof. Dr.) İbrahim, Türk Millî Kültürü, Ankara, 1977.
— GÜRÜN Kamuran, Türkler ve Türk Devletleri Tarihi, Ankara, 1981.
— KAYABALI (Prof. Dr.) İsmail, ASLANOĞLU Cemender, Doruk, Ankara, 1976.
— ANADOLU Cemal, Tarihe Hükmeden Millet Türkler, İstanbul, 1977.
— DONUK (Yrd. Doç. Dr.) Abdülkadir, 16 Türk Devleti Meselesi, V. Millî Türkoloji Kongresi, 26-30 Eylül 1983 İstanbul.
— ATSIZ, Türk Tarihinde Meseleler, İstanbul, 1977.
— GÖKALP (Prof. Dr.) Cevdet, Sınırlandırılmış Türk Tarihi, Erzurum, 1977.
12. AKPINAR (Dr.) Yavuz, Kardeş Edebiyatlar, Erzurum, 1983.
13. YAKUBOĞLU, Enver, Irak Türkleri, İstanbul, 1976.
14. Atatürk'ün Trakya değilde Paşaeli, Ege Denizi değilde Adalar Denizi tabirlerini kullanması konusunda bkz. Türk Yer Adları Sempozyumu, 11-13 Eylül 1984, Ankara.

kir'in Diyarbakır, Dersim'in Tunceli oluşundaki incelik bu noktada toplanmaktadır¹⁵.

Gerçekte Türklüklerinden şüphe edilemez olan Türk topluluklarından özellikle milli sınırlar içerisinde bulunanları mahalli isimleri ile adlandırma gibi bir politika milli ve yerinde olmadığı için haklı olarak uygulanmamasına rağmen özel haller bu Türk toplumlarının tanımını daha sıhhatli yapabilecek isimlerle anılmalarını gerektirmektedir. İncelenmesi gereken bir arşiv belgesinde ecdat zamanının uygulama şeklinin bir gereği olarak Türk milli toplumunun dışında mütalaa etmemiş olmasına rağmen Yörük veya Türkmen gibi tanımlar kullanmış ise ve hasım propaganda bu tür kelimeleri anlam itibariyle «yanıltma» ameliyesine uğratmış ise, siz Yörüklerle ilgili bir izah getirirken yapılmış müdahaleyi dikkate alarak yeni şartların gereklerine uygun terminoloji seçmek durumundasınız. Böyle hallerde anlamları çarpıtılmış oldukları için bu tür kelimelerin belgelerden yok edilmeleri düşünülemez. Ayrıca kullanma iradesine müdahale edemeyeceğimiz yabancı basın ve diplomasi çevreleri¹⁶ için de aynı ihtiyaçtan doğan bir çözümün bulunması zarureti vardır. Böyle hallerde milli politikamıza uygun olarak seçilmiş gerçeği anlatan kelimelerle hasım propagandaya yeni me hazlar verilmiş olunur.

c. Terim, Tema ve Mesaj İlişkileri:

Terim, tema ve yapılan açıklama ile verilen mesaj arasında; tanıma, aydınlatma, yanıltma ve şartlandırma itibariyle fevkalâde yakın bir ilişki vardır. Demokrasinin mükemmelliğini inkâr edemezlerken bu kelimenin taşıdığı gerçek anlama karşı olanlar, bu tanımın verdiği mesajı «Gerçekten Demokrasi»¹⁷ tabiri ile gölgede bırakmayı denemişler-

15. 10 Haziran 1949 gün ve 5442 sayılı İl İdare Kanununun 11 Mayıs 1959 gün ve 7267 sayılı kanunla 2. maddesinin (o) fıkrasında yer alan (Türkçe olmayan ve iltibasa yer veren ve yabancı kökten gelen köy adları değiştirilir.) Tunceli Merkezi (Kalan, Mamekli) namı ile köy iken 1937 yılında kabul edilen bir kanunla Dersim ismini kaldırıp, ilçe olmuş 1947 de 2885 sayılı kanunla da il olmuştur. Diyarbakır Beldesi adının Diyarbakır olarak değiştirilmesi hakkında 10 Aralık 1937 tarih ve 158 sayılı kanunun 9. maddesi.

16. «Financial Times Gazetesi Muhabirinin Sorularına verdikleri cevaplar - 18 Nisan 1981».

Türkiye Cumhuriyeti Devlet Başkanı Orgeneral Kenan EVREN'in Söylev ve Demeçleri (12 Eylül 1980 - 12 Eylül 1981) Ankara, 1981.

17. SAYILGAN Aclan, Ansiklopedik Marksist Sözlük, - Kavramlar, Terimler, Kurumlar. Ankara, 1972.

dir. Bu tür terminoloji başlı başına bir lügat oluşturabilecek kadar zenginleştirilmiştir. Bazı Türk boylarına dair sözlükler günümüzde bu tür bir anlam saptırmasına tabi tutulmuş ve şuurlu uygulamalardan geçirilmiştir. Milliyetimizin ismi «Türk»tür. Bu millet «Türkçe» konuşur. Türkiye Cumhuriyeti topraklarının adı «Türkiye» dir¹⁸. Bu üç kelime Türkiye'yi Türkçe konuşan Türkleri düşündürür. Dünya Türklüğünden bahsederken Türkler ve Azeriler denilmemesinin sebebi Türklüğün dışında bir Azeri milli varlığının olmayışındandır. Azeri'nin mevcudiyeti bir gerçektir. Azeri bir bütünün parçası ve Türk ise bütünü tanımlayan kelimedir. «Türk ve Azeri» tarzında kullanılmış bir kalıp müstakil bir Azeri milliyeti mesajı verir ki bu hâl gerçeğe uymayan sakıncalı bir uygulama olur.

Durum milli sınırlar içerisinde mahalli isimlerle tanımlanan soydaş toplumlar içinde aynıdır. Türkiye tanımı Yörük Türk bölgesini de içine aldığı için bir Yörükistandan bahsedilemeyeceği gibi Türkçe'nin dışında bir «Yörükçe»de düşünülemez. Aynı şekilde «Türkler ve Yörükler» tanımı da ilmi olmadığı gibi şuurlu ve milli bir seçimde sayılmaz. Dünya Türklüğü itibariyle Azeri Türkleri ile ilgili yapılan açıklamalardaki sakınca Yörükler itibariyle de Anadolu Türk milli birliğini tehdit eder. Durum Doğu ve Güneydoğu'daki Müslüman Türk aşiretlerinin adlandırılmasında da aynı hassasiyeti taşır¹⁹. Bu bölgenin Türklüğünü ayrı bir isimle anmak ve bölgedeki bozuk Türkçeyi anlam deformasyonuna uğramış mahalli kelimelerle (toplum isimleriyle) adlandırmak son derece mahzurludur. Türkiye'nin belirli coğrafi bölgelerine çok kere dış basında ve bilhassa ansiklopedi ve atlaslarda verilen hayali isimlerle²⁰ eş anlamda mesajların verilmesine vesile olunur. Gerçek olmadığı halde terminolojik hatalar sonucu farklı bir dilin²¹ varlığını kabul etmek farklı milliyet imajını verir. Böylesi bir imaj hatasına vesile olmayı gaflet, mazereti de mazur gösteremez.

18. İNAN (Prof. Dr.) Afet, Medenî Bilgiler ve M. Kemal ATATÜRK'ün El Yazmaları, Ankara, 1969.

— 20 Nisan 1924 Anayasası (Madde 68 ve Madde 69).

20 Temmuz 1961 Anayasası (Madde 10, Madde 11, Madde 12)

18 Ekim 1982 Anayasası (Madde 5, Madde 6, Madde 10, Madde 12, Madde 13, Madde 14, Madde 16).

19. TÜRKÖZÜ H. Kemal, «Türkmen Ülkesi (Doğu Anadolu) Adı ve Emperyalizmin Etkileri, Türk Dünyası Araştırmaları, S. 21 Aralık 1982, İstanbul.

20. The Oxford Atlas, Oxford University Press, 9. Baskı, 1963; Hammond Medalion World Atlas, 1966.

21. GÜLENSOY (Doç. Dr.) Tuncer, Doğu Anadolu Osmanlıcası - Etimolojik Sözlük Denemesi, Ankara, 1986.

Millet ve milli birlik tanımların da, iyi seçilmiş olsalar dahi terminoloji şüphesiz başlı başına yeterli çözüm değildir. Ancak terminoloji, oluşturulmaya çalışılan zihniyetin²² önemli bir halkasıdır. Milli bünyenize dahil olduğunuzu izah ettiğiniz toplum kesiminin tarihteki yerinden bahsederken milli tarihinizin sözkonusu boy veya obaya ait kısmını anlatmış olursunuz. Milli bünyenizin unsurlarından birisi olduğu gerçeğini izah etmediğiniz toplumun da şüphesiz tarihi bir geçmişi olacaktır²³. Bu durumda milli tarihin dışında, mahallî unsurların tarih arayışı içine girmelerine yol açılmış olunacaktır²⁴. Bu tür Türklük dışı milli arayışlar folklor, edebiyat, dil vb. alanlarda da gözlenilebilecektir²⁵. Yapılan izahtan hareketle konulan teşhise göre Türk'ün yurt dışında Kırgız, Kıpçak gibi unsurlarının varlığı kabul edilmekte²⁶, inkâr edilememekte. Yurt içinde benzeri mahallî isimden hareketle tanımlanan Yörük, Türkmen, Kürt gibi Türk kesimlerin izahları Türklük dışında mütalaa edilemeyecek şekilde izah edilmektedir. Terim, tema ve mesaj ilişkilerindeki bu hassas noktada; kullanılan terimler başlı başına bir sloganı, tezi veya karşı görüşü anlatabilmektedir. Avşar'ın veya Karamanlının Türklüğü izah edildikten ve bu husus bilinen bir gerçek haline geldikten sonra Türklüğünden şüphe edilemeyen Osmanlı Oğullarına, bu iki unsurun başkaldırısından bahseden bir metin Türk milli toplumu içerisindeki kardeş kavgasını anlatmış olur. Diğer yanda Avşar veya Karaman'ın Türklüğü izah edilemeden bu toplulukların Osmanlı Türküne karşı olan direnişi veya başkaldırmasını anlatan açıklamalar Milli Kurtuluş Savaşı mesajını taşıyabilir.

d. Muhtelif Tercihler :

Şüphesiz Türk kültürü terminoloji konusunda da ürünler vermiştir. Türk fikir adamı bu konuda da çalışmalar yapmış ve tecrübelerinden doğan sonuçlar az çok tasnif de edilmiştir. Türk toplulukları; kuru-

22. ÖNER (Prof. Dr.) Necati, Milli Zihniyet ve Millî Birlik, Ankara, 1986.

23. KÖYMEN (Prof. Dr.) M. Altay, Turgut Bey ve Zamanı, İstanbul, 1976.

— Şeref Han, Şerefname, (Çev. Mehmet Emin Bozarslan) İst., 1971.

— BOSWORTH (Prof. Dr.) C.E., İslam Devletleri Tarihi, (Çev. E. Mercii - M. İpşirli), İstanbul, 1980.

24. ZEKİ, M. Emin Kürdistan Tarihi, İstanbul, 1977.

— NURİ, İhsan, Kürtlerin Kökeni, İstanbul, 1977.

25. ELÇİN (Prof. Dr.) Şükrü, Folklor ve Halk Edebiyatının Millî Birliğin Oluşmasındaki Rolü, Ankara, 1986.

26. CAFEROĞLU (Prof. Dr.) Ahmet, Türk Kavimleri, Ankara, 1983.

cu boya, kurucu hanedana, kurucu şahsa, kurulduğu coğrafyaya vb. esaslardan hareketle isim alabilmiştir. Bazen il'in ismi bazen de ilhan'ın ismi önce gelebilmiştir²⁷. Bu ayrıntıya girmeden Anadolu'daki Türk topluluklardan daha ziyade Doğu Anadolu Türk kesimi üzerinde duralım. Atatürk döneminde coğrafyamızın bu kesiminde yaşayan soydaşlarımıza «dağlı Türkler» denilmiştir²⁸. Sonraki dönemlerde Hazar-Türkü, Harzem-Türkü gibi adlandırmalardan hareketle bölge Türklüğünün mahalli ismi ile Türk milli ismi birlikte kullanılarak Kürt-Türkleri tabirini kullanma dönemi yaşanmıştır²⁹. «Türkistanlı Bir Türk Boyu Kürtler»³⁰, «İlk Müslüman Türklerden Kürtler»³¹, «Doğu Anadolu'nun Müslüman Türk Aşiretleri»³² gibi tanımları tercih eden yazılar da olmuştur. Bizim üzerinde durmak istediğimiz bu tanımlardan birisinin daha tutarlı olduğu hususu değildir. Belirtilen ihtiyaç nedeniyle bir tanımın temini gerektiği hususudur. Bu isim Türk topluluklarını isimlendirme geleneğine uygun olmalı. Aynı zamanda çift milliyetliliğe gidişi önlemek için «Türk» milli ismine alternatif olarak geliştirilmesi şansı da engellenmelidir. Gerekli tahripkâr mesajın zararı telafi edilip kastedilen toplumun Türklüğe mensubiyeti mesajı verildikten sonra tarihi misyonunu yapmış kabul edilip bu tür terminoloji tedavülden kaldırılmalıdır. Yakın geçmişte Türk milli isminin pekiştirilmesi döneminde yeterince özen gösterilip başarıya ulaşılabilmiş olunsaydı, Türk toplumlarının mahalli isimleri özellikle yurt dışında farklı bir milliyet merhalesinde kabul görmemiş olsaydı, bu tür geçici arayışlara girme zaruretine özel hallerde dahi lüzum görülmeyecekti.

27. GÖKALP, Ziya, Türkçülüğün Esasları, İstanbul, 1970 Sf. 154 - 155.

28. FIRAT Mehmet Şerif, Doğu İlleri ve Varto Tarihi, Ankara, 1981.

29. ERÖZ (Prof. Dr.) Mehmet, Hıristiyanlaşan Türkler, Ankara, 1983.

— PARMAKSIZOĞLU İsmet, Tarih Boyunca Kürttürkleri ve Türkmenler, Ankara, 1983.

— Terör ve Terörle Mücadele Durum Değerlendirmesi, Genkur. My. 360 - 3. Ankara, 1983, Sf. 73 - 74.

30. KIRZIOĞLU (Prof. Dr.) Fahrettin, Dağıstan - Aras - Dicle - Altay ve Türkistan Türk Boylarından Kürtler, Ankara, 1984.

— TANERİ (Prof. Dr.) Aydın, Türkistanlı Bir Türk Boyu Kürtler, Ankara, 1983.

31. SEFEROĞLU Şükrü Kaya, Anadolunun İlk Türk Sakinlerinden Kürtler, Ankara, 1982.

— GÜZEL (Prof. Dr.) Abdurrahman - SEFEROĞLU Ş. Kaya, «İslamiyete Anadoluda Giren Türkler» Millî Kültür, Sayı 54, Ankara, Eylül 1986.

32. KODAMAN (Prof. Dr.) Bayram, Sultan II. Abdülhamid'in Doğu Anadolu Politikası, İstanbul, 1983.

e. Muhtemel Hassasiyetler:

Mahalli isim ile milli isimi birleşik isim veya isim kalıbı yapmak suretiyle kullanmak zahmetten doğmuş olsa ve geçici bir süre için tercih edilmiş olsa dahi şüphesiz bazı arazları taşımaktan arı değildir. Bu tür uygulamalar «bölgeye mensubiyet» ve «boya mensubiyet» zihniyetini canlı tutarlar³³. Millet olma sürecini sürdüren bir toplumda milli coğrafya da teşekkül etmişken kabile dönemine veya rejyonalist çağa dönmemizin özlemi duyulamaz. Tarihimizin geçmiş dönemlerinde var olan ve Türklerin Onasyaya gelişleri ile sahneye çıkan bu tür mahalli isimlerin bugün hatıra olduklarını savunurken benzeri kelimelerle yeni isimler türetmek ve kullanarak rejyonalist tutumun terminoloji alanında tescilli anlamına gelir. İhtiyacın karşılanması döneminde konunun bu yakaları da hesaba katılmalı, getirilen yeni birleşik isimler sadece zaruret halinde ve özel durumlarda belirli bir süre için kullanılmalıdır.

Anadolu'nun doğu kesimindeki bir kısım Türk unsura verilen mahalli ismin Türk milli ismi ile birlikte kullanılması Türkiye'nin Güneydoğu komşuları itibariyle bir sorun yaratır mı? Doğudaki Türk aşiretlerini yukarıdaki izahları yapılan ve Türk oldukları mesajını veren isimlerden birisi ile anarsanız ve bu toplumun uzantısı İran ve Irak'da da var ise, bu iki ülkenin halkına «Türk» demek suretiyle siyasi bir mesele çıkarır mısınız? Bize göre bu bir sorun yaratmaz, zira üzerinde durulan toplumun Türklüğü ile İran Azerbaycan'ındaki Azeri'lerin veya Kerkük'deki Türkmenlerin hiçbir farkı yoktur. Bu iki kesimdeki Türklerin Türklüklerini bütün dünya gibi İran'da, Irak'da bilmektedirler.

f. Terminoloji Tercihinde İstikrarın Önemi:

Terminoloji tercihindeki en önemli unsurlardan biriside istikrar dır. Türk kültürü; dili, tarihi, edebiyatı, folklorü, coğrafyası, sosyolojisi vb. bakımlardan bir bütündür³⁴. Türk milli topluluklarına vereceğiniz isim Türk kültürünün bu branşlarında zemini bulabilmeli ve yerine oturabilmelidir. Tercihi yapılmış terminoloji kendisinden beklenen hizmeti vermeden veya vermesi beklenen hizmet için ihtiyaç duyduğu zaman süresi ona tanınmadan kullanımdan kaldırılmamalıdır. Özellikle

33. SEFEROĞLU Şükrü Kaya, «Rejyonalist ve Düşündürdükleri» Türk Dünyası Araştırmaları, İstanbul, 1984.

34. ERGİN (Prof. Dr.) Muharrem, Türkiye'yi Bugüne Getiren Tarihi Seyir, Ankara, 1986.

kullanımdan kaldırılacak terimlerin muhakkak yerlerine emsalleri konulabilmelidir. «Arayış Döneminde» farklı yaklaşım tarzları üzerinde durmak tabii bir olaydır. Tercihleri sık sık değiştirmek ise istikrarsızlığı doğurur ve zihniyet birliğinin oluşmasına menfi etki yapar.

g. Sonuç:

Sonuç olarak denilebilirki terminoloji başlı başına her şey demek olmadığı gibi millî birlik açısından da önemi göz ardı edilemez. Terminolojinin millî birlikteki önemi; millî dil, millî coğrafya, millî kültür, millî tarih kadar önemlidir. Millî birliğin sağlanması ve millî birliğin sarsılmasında yaşanan olay; tek millet, tek millî kültür, tek millî dil vs. ile bölünmüş bir millî toplum, bölünmüş bir kültür, bölünmüş bir dil vs. nin çatışmasıdır. Hasım, Türkiye’de ikinci bir dil, ikinci bir kültür ve ikinci bir vatan tezini savunuyor. Bu tezin karşısı; dili, kültürü, insan yapısı, coğrafyası ile tek bir millettir. İşte terminoloji, millî birlik bahsinde bu bazda önemlidir. «Türk» millî adına rağmen hasım tarafından geliştirilmiş ve millet anlamında kullanılan Türk menşeyli mahalli isimlerin millî yorumlarının yapılması bu bakımdan çok önemlidir. Hasım, meselâ; Uygur’u Türklüğün dışında ayrı bir millet olarak mütalaa ederek Türk millî menfaatlerine millî bütünlüğü bozarak zarar verirken, uygurca, uygur tarihi, Uyguristan vb. terminoloji tercihi yapıyor ise, millî kültür politikasında bu uygulama Uygur - Türkü, Uygur Türkçesi, Uygur Türk Tarihi, Uygur Türk bölgesi şeklinde yerini alabilmelidir³⁵. Millî tekamül sürecini tamamlarken milletler millî zihniyetin oluşmasında mutlaka millî dillerini kullanırlar. Bu her kademedeki bütün eğitim ve öğretimin İngilizce yapılarak Türk millî kültürünün gelişmesinin sağlanamayacağı olaydır. Milletler ancak kendi dilleri ile millî kültürlerine gerçek ilavelerde bulunabilirler. Terminolojinin millî olması zarureti millî sonuçlara varılabilmesi için kaçınılmazdır. Zira terminolojide kültür üretiminde araçtır.

İnkâr yerine yoruma önem ve öncelik veren bu anlayış biçimi, gerek «statik-sosyal» mevcut toplumun düzenini incelerken ve gerekse «dinamik sosyal» toplumun gelişmesini incelerken önem kazanmaktadır. Türk oldukları gerçeğinin söylenmesi özlemini çeken kesimlerimizden bu isimlendirmeyi esirgemeye kimsenin hakkı yoktur. Kültür bölücülü-

35. ERÖZ (Prof. Dr.) Mehmet, Türk Kültürü Araştırmaları, İstanbul, 1977, s. 83.
— TOĞAN (Ord. Prof. Dr.) A. Zeki Velidi, Türklüğün Mukadderatı Üzerine, İstanbul. 1970, Sf. 88 - 104.

ğü, sadece kültür birleştiriciliği ile önlenabilir. Kültür inkârcılığı ise yaratılan kültüre sahip çıkılarak engellenebilir. Terminoloji şüphesiz bir kültür ürünüdür. Milletlerin içerisinde farklı bir milli karakter arz etmemiş olsalar dahi mevcudiyetleri sosyal bir vakiadır. Bu sosyal gerçeğin bir isminin olması da doğaldır. Bu ismin ne olabileceği hususu ise tartışmanın konusunu teşkil etmektedir. Kullanılacak isim gerçeğine uygun, istismara kapalı ve hertürlü belge ve kesimle kurulacak diyalogda kullanılmaya uygun olmalı.